

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1943 kl. 3 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 6, i anledning av väckt motion angående förbättrad lägre handelsundervisning m. m.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 191, av herr *Ohlin* har yrkats, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i syfte att ernå en förbättrad lägre handelsundervisning, en mera tillfredsställande utbildning av handelslärare och en viss kontroll över de skolor, som meddela handelsundervisning.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

En med förevarande motion likalydande har väckts inom andra kammaren (II: 244) och för behandling hänvisats till dess första tillfälliga utskott, som i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från skolöverstyrelsen och berett tillfälle för Stockholms handelskammare, Stockholms handelsgymnasium, Sveriges köpmannaförbund och Handelstjänstemannaförbundet att avgiva yttranden över motionen. Av dessa yttranden har utskottet tagit del.

Yttranden.

Skolöverstyrelsen erinrar om att tre framställningar rörande åtgärders vidtagande för utredning av handelslärareutbildningen ingivits till Kungl. Maj:t, nämligen en den 5 november 1936 från Svenska samfundet för affärsutbildning och Svenska yrkesskoleföreningen, en den 26 februari 1938 från handelsgymnasiekonferensen i Gävle samt en den 25 april 1938 från Sveriges handelslärarförenings styrelse, över vilka framställningar skolöverstyrelsen avgivit underdånigt utlåtande den 29 augusti 1942. Skolöverstyrelsen erinrar vidare om att från handelsgymnasiekonferensen i Örebro den 24—25 april 1942 den 26 augusti 1942 ingivits en hemställan om att åtgärder måtte vidtagas för åstadkommande av en utredning och översyn icke enbart avseende handelslärareutbildningen utan även handelsundervisningen i dess helhet. I skolöverstyrelsens utlåtande den 29 augusti 1942 påvisas det stora behovet av handelslärarutbildning liksom ock behovet av en utredning angående handelsundervisningens organisation och utformning och hemställes om en allsidig utredning bl. a. rörande i motionen upptagna frågor. Med avseende på motionärens önskemål om kontroll över enskilda handelsskolor framhåller överstyrelsen att även om omständigheter förekommit, som visat att en kontroll av antytt slag måste anses som önskvärd och be-

hövlig, är det uppenbart att det bleve förenat med stora svårigheter av organisatorisk och ekonomisk art att åstadkomma en betryggande och effektiv uppsikt över det mycket stora antal skolor det här är fråga om.

Skolöverstyrelsen påpekar, att läroanstalterna för handel äro mycket skiftande både beträffande undervisningens omfattning och stadium, och vad lärarutbildningen beträffar är att märka att inga författningensliga bestämmelser finnas. Handelslärarutbildningen är sålunda icke tillfredsställande ordnad.

Stockholms handelskammare erinrar om att handelsundervisningen i vårt land icke sedan 1914 varit föremål för någon samlad översyn. Affärslivet har sedan den tiden undergått en kraftig utveckling och även om handelsundervisningen förbättrats och moderniserats synes det önskvärt, att en utredning kommer till stånd i syfte att bättre anpassa handelsundervisningen efter affärslivets nuvarande krav. Handelskammaren tillstyrker, att en utredning rörande anpassning av den lägre handelsundervisningen efter näringslivets nuvarande behov kommer till stånd under särskilt beaktande av kravet på en tillfredsställande utbildning av handelslärare. Beträffande den ifrågasatta kontrollverksamheten framhåller handelskammaren att den, om den skall göras effektiv, måste ställa sig mycket kostsam och av den anledningen kan handelskammaren icke biträda motionen i denna del.

Stockholms handelsgymnasium uttalar sig i fråga om kontrollen över enskilda handelsskolor och anser att mycket skulle vara vunnet i fråga om undervisningens kvalitet om en effektiv kontroll komme till stånd. Vad lärarutbildningen angår vore det av stor betydelse att handelslärarna fingo pedagogisk utbildning.

Sveriges köpmannaförbund anser, att en kontroll över den lägre handelsundervisningen vore i hög grad önskvärd och betecknar lösandet av handelslärarutbildningen som en av de för handelsundervisningen viktigaste frågorna. I fråga om undervisningen på detta område anser förbundet, att en utredning skulle kunna bidra till att åstadkomma en avsevärd rationalisering samt en sådan standardisering, som kunde vara till nytta såväl för de unga som för näringslivet. Förbundet erinrar om att talrika framställningar om utredning av vårt lands handelsundervisning ingivits till Kungl. Maj:t och tillstyrker varmt den i motionen påyrkade utredningen men hemställer, att den måtte utvidgas till att omfatta hela vårt lands handelsundervisning, alltså icke blott den lägre handelsundervisningen.

På *Handelstjänstemannaförbundets* vägnar instämmer De anställdas centralorganisation (Daco) i de synpunkter, som framförts i motionen, och förordar en utredning, som dock bör omfatta även den lägre tekniska undervisningen.

Utskottet. I samtliga yttranden vitsordas behovet av en förbättrad lägre handelsundervisning och en mera tillfredsställande utbildning av handelslärare. Ett flertal framställningar om utredning av dessa spörsmål ha under de senare

åren ingivits till Kungl. Maj:t. Så vitt utskottet har sig bekant ha dessa framställningar ännu ej föranlett åtgärder. Utskottet understryker vikten av att en allsidig utredning i denna för vårt merkantila liv så viktiga fråga snarast kommer till stånd. Med den hastiga utveckling, som försiggår på detta område, gör sig behovet av en förbättrad handelsundervisning starkt gällande.

Som motionären påvisar ha ett stort antal enskilda handelsskolor uppstått, vilkas utbildningsresultat icke sällan uppvisa påtagliga brister, enär kontroll på dessa skolors undervisningsplaner icke förekommer och ej heller några bestämda kompetenskrav gälla för de lärarkrafter, som där engageras. Gentemot kravet på kontroll över sådana enskilda skolor ha vissa erinringar gjorts och utskottet förbiser icke de organisatoriska och ekonomiska konsekvenserna av en effektiv uppsikt över dessa undervisningsanstalter men finner dock starka skäl tala för att frågan om offentlig kontroll över dylika skolor samtidigt göres till föremål för utredning.

Med hänvisning till att behovet av en översyn av handelsundervisningen i vårt land gjort sig starkt gällande får utskottet, utan att närmare ingå på de olika detaljerna i frågan, hemställa,

att första kammaren för sin del i anledning av förevarande motion måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i syfte att ernå en förbättrad lägre handelsundervisning, en mera tillfredsställande utbildning av handelslärare och en viss kontroll över de skolor, som meddela handelsundervisning.

Stockholm den 31 mars 1943.

På utskottets vägnar:

HERMAN ERICSSON.

Närvarande: herrar *Ericsson, Carlström, Leander, Söderkvist, Elmgren, Lindblom, Andersson* och *Lodenius*.